

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. Vtrum lumen gloriæ sit necessarium ad videndum Deum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

imperfectionem : Sed concursus activus est de ratione speciei intelligibilis, & nullam involvit imperfectionem : Ergo essentie divine, ut unite intellectui beatorum per modum speciei, tribui debet. Major patet, Minor verò quoad utramque partem probatur. Et in primis, quòd species intelligibilis activè concurrat ad intellectiōnem, communis est Philosophorum doctrina, ex utroque Sancto Doctore, Augustino, & Thoma desumpta : Augustinus enim 9. de Trinit. cap. 12. dicit, *Omnis res quam cognoscimus, congenerat in nobis sui notitiam : ab utroque enim paritur notitia, à cognoscente & cognito : ubi verbum congenerat, & parit, concursum activum objecti, mediante specie, manifestè designat. Idem colligitur ex S. Thoma infra quæst. 56. art. 1. ubi loquens de specie intelligibili, dicit quòd illa se habet sicut forma quæ est principium actionis in aliis agentibus.*

Eadem veritas ratione suadetur : Nam in illa generatione spiritali (id est in productione verbi, quæ fit ex unione potentia cum objecto) istud concurrat per modum masculi, ac proinde activè, unde species intelligibilis quam emittit, & potentia imprimat, appellatur à Philosophis semen objecti, quia sicut semen efficienter concurrat ad productionem animalis, ita & species intelligibilis, ad intellectiōnem, & productionem verbi.

Addo quòd in hoc distinguitur cognitio à volitione, quòd prima fit per assimilationem potentia cum objecto ; secunda verò se habet per modum impulsus, & tendentiæ in objectum : unde ad cognitionem, objectum mediante specie sui vicaria, debet concurrere per modum principij activi determinantis & completis potentiam in actu primo : ad volitionem verò, solum per modum termini in quem voluntas fertur, & à quo extrinsecè tantum & objectivè specificatur.

Quòd autem concursus activus in specie intelligibili, nullam dicat imperfectionem, quæ est secunda pars Minoris principalis, videtur manifestum : Tum quia genus causæ efficientis nullam essentialiter involvit imperfectionem, sicut genus causæ formalis, & materialis ; unde reperitur formaliter in Deo, ut constat. Tum etiam, quia in tali concursu activo, nulla includitur subordinatio, & dependentia ab intellectu creato, ut existimat Bannez. Licet enim quando principium quo effectivum, est ejusdem ordinis, & rationis cum operante, illi subordinetur ; & ita species naturalis subordinetur intellectui creato : quando tamen principium formale effectivum, est altioris ordinis, tunc non est subordinatum potentia vitali quam complet & perficit : certum enim est, quòd lumen gloriæ est principium effectivum visionis beatæ, tamen non existimo illud esse subordinatum intellectui, sed potius e contra : intellectus enim accipit virtutem & efficaciam ab illo ; unde cum essentia divina in ratione speciei intelligibilis unita, sit ordinis superioris, non subordinatur intellectui creato, sed potius sibi illum plenissimè subijcit.

85. Confirmatur : Tunc solum species est principium quo subordinatum intellectui, vel toti supposito intelligenti, ut principio quod, quando ab illo sustentatur, & recipit esse ; quia à quo res habet esse, ab illo habet operari : unde cum essentia divina, unita intellectui creato ut species, sit ipsum esse per se subsistens, nec sustentetur ab

A intellectu creato, sed potius illum sustentet, & conservet in esse, non subordinatur intellectui, sed hic potius illi, in quantum per illum perficitur ad intelligendum. Item quamvis concursus speciei inharerentis intellectui, habeat ab illo vitalitatem ; concursus tamen speciei, quæ est suum esse, & suum vivere (qualis est divina essentia) non habet ab intellectu vitalitatem, sed ab ipsa met specie à qua effectivè procedit ; imò à vitalitate hujus speciei pendet vitalitas supernaturalis, quam habet intellectus beatus à lumine gloriæ. Et per hoc plene solum manet primum & precipuum fundamentum adversæ sententiæ.

B Ad secundum dicendum, talem concursum non esse necessarium, sed liberum ; quia licet sit immediatè à divina essentia, non elicitur tamen ab illa, nisi ut liberè applicata, & unita per modum speciei, & formæ intelligibilis intellectui beatorum. Sicut licet subsistentia increata Verbi Divini, per seipsam immediatè terminet humanitatem assumptam ; quia tamen hæc unio & terminatio, supponit liberum Dei decretum, applicans omnipotentiam, ad conjungenda illa extrema, inter se infinite distantia, idcirco non censetur necessaria, sed libera. Adde quòd unio essentia divine per modum speciei, essentialiter supponit aliquam actionem Dei liberam, scilicet infusionem luminis gloriæ, quæ est ultima dispositio ad illam.

C Ad tertium, concessa Majori, neganda est Minor : ut enim ostendimus Tractatu precedenti, sola natura divina habet rationem speciei, & objecti per se primò motivi, respectu divinæ intellectiōnis, non verò relationes, vel attributa.

Ad ultimum quod paulò difficilius est, fuse respondebitur in Tractatu de Angelis : nunc breviter dico, quòd licet substantia Angeli nequeat esse immediatum principium operandi, per modum potentia activæ, nec proinde in esse entitativo, & naturali : bene tamen per modum speciei, & in esse intelligibili. Quare essentia Angeli distinguenda est, in seipsam ut habet rationem nature (scilicet intellectivæ) & ut est objectum actu intelligibile, seu ut habet rationem speciei ; & secundum hanc posteriorem rationem, inest illi aliqua immediata activitas, secus verò secundum priorem : quia ut docet S. Thomas loco citato, nec in Angelo, nec in aliqua creatura, potentia operativa est idem quòd sua essentia.

DISPUTATIO III.

De lumine gloriæ.

E Considerato principio ad visionem beatificam ex parte objecti requisito, superest ut aliud quod se tener ex parte potentia, & à Theologis, *Lumen gloriæ*, appellatur, in hac disputatione contemplemur, & necessitatem, variaque ejus munera declaremus.

ARTICVLVS I.

Verum lumen gloriæ sit necessarium ad videndum Deum?

Olim Begardi & Beguinæ, existimantes intellectum creatum posse naturaliter videre Deum, consequenter negabant animam indige-

86.

Disp. 2.
art. 5.Disp. 7.
art. 1.

re lumine gloriae, ipsam ad claram Dei visionem elevante. Vazquez autem hic disp. 43. cap. 3. & 7. licet luminis gloriae necessitatem absolute non neget; asserit tamen ad visionem beatificam sufficere, vel solum lumen gloriae, vel solum essentiam divinam, per modum speciei intelligibilis intellectui unitam, subindeque alterutrum ex illis esse superfluum. Oppositum docent alij Theologi, tam domestici, quam extranei.

§. I.

Duplici conclusione vera sententia statuitur.

2. **D**ico primò, animam indigere lumine gloriae ad videndum Deum. Conclusio est certa de fide, definita in Concilio Viennensi in Clement. ad nostram de Haereticis, ubi dicitur: *Animam indigere lumine gloriae, ad Deum videndum, & ad beatè perficiendum.*

Ratio etiam id suadet: Deus enim, summum & indeficiens lumen, nunquam sine lumine videri potest, humanae capacitati, iuxta diversos status, temperato. Nam ut Author naturae, naturalis rationis lumine percipitur: ut Author gratiae, in hac mortali vita, obscuro fidei radio cognoscitur: Ergo etiam non nisi splendidissima gloriae luce, clarè & intuitivè à beatis videri potest in patria. Unde Iob 36. *In manibus suis abscondit lumen, & annunciat de ea amico suo quòd possessio eius sit.* Ubi Gregorius: *Amicus veritatis est recte amator actionis: unde & ipsa veritas discipulis dicit, vos amici mei estis si feceritis quae praecepit vobis. . . . De hac igitur luce aeternae patrie, amico suo Deus annuntiat, quòd possessio eius sit, ut nequaquam infirmitatis suae fragilitate desperet, sed tantò certius sciat, quia illius lucis claritatem possidebit, quantò nunc vitiorum pulsantium tenebras verius calcet.*

Lib. 27.
cap. 8.

Adde quòd, potentia quae ex se, & ex sua natura est insufficientis, & improporcionata ad aliquem actum eliciendum, indiget confortari, & elevari per aliquam virtutem in se receptam: Sed intellectus creatus, ex se & ex sua natura est insufficientis, & improporcionatus ad visionem beatam, ut ostendimus disputatione praecedenti: Ergo ad videndum Deum indiget aliquà virtute superadditā, quae lumen gloriae à Theologis nuncupatur. Haec conclusio magis patebit ex infra dicendis.

3. **D**ico secundò: Ad videndum Deum, non sufficere essentiam divinam in ratione speciei intelligibilis intellectui beatorum unitam, sed insuper requiri lumen gloriae ex parte potentiae.

Colligitur ex D. Thoma hic art. 5. & 3. contra Gentes cap. 53. ubi docet lumen gloriae esse necessarium ad videndum Deum, & tamen requiritur etiam unionem essentiae divinae in ratione speciei intelligibilis, imò dicit quòd lumen gloriae est dispositio ad hanc unionem: Igitur utrumque simul requirit, scilicet lumen gloriae, & essentiam divinam loco speciei: Non ergo alterum istorum superfluit, ut docet Vazquez.

Praeterea idem S. Doctor in 4. dist. 49. quaest. 2. art. 1. ad 15. distinguit triplex medium in visione: scilicet medium *sub quo*, ut lumen: medium *quo*, sive species; & medium *in quo*, sicut speculum in quo res representatur; & negat hoc tertium medium in visione beata, secundum verò medium docet esse essentiam divinam, non autem aliquam similitudinem creatam; primum autem medium, scilicet lumen gloriae elevans in-

A telledum, in illa admittit: Ergo D. Thomas utrumque in visione beata requirit, scilicet lumen gloriae confortans intellectum, & essentiam divinam gerentem vices speciei. Denique hic art. 2. dicit: *Ad visionem tam sensibilem quam intellectualem, duo requiruntur, scilicet virtus visiva, & unio rei visae cum visu.*

Ratio etiam id suadet: Nam, ut supra declaravimus, intellectio & productio verbi, est quidam partus intellectualis, ex potentia intellectiva, & objecto procedens: Ergo cum intellectus creatus non habeat ex se, & ex sua natura, virtutem, saltem proximam, ad videndum Deum, sed radicalem tantum & remotam, praeter unionem essentiae divinae, in ratione speciei intelligibilis, requiritur lumen gloriae ei superadditum.

Confirmatur, & magis illustratur haec ratio. Potentia intellectiva, respectu actuum naturalium, utrumque requirit, scilicet speciem, & virtutem proportionatam talibus actibus: Ergo similiter in actibus supernaturalibus, praeter speciem, requiritur virtus supernaturalis illis proportionata. Unde docent Theologi in Tractatu de fide, quòd ad assensum fidei, non sufficit sola extrinseca objecti revelatio, vel sola species, mysteria supernaturalia representans, sed requiritur insuper lumen aliquod supernaturale in anima receptum, & per modum habitus, vel auxiliij communicatum: Ergo vel dicendum est, quòd ipsa virtus naturalis intellectus creati, ex se est sufficienter proportionata ad videndum Deum (quod est error Begardorum à Concilio Viennensi proscriptus) vel quòd indiget lumine gloriae, distincto à specie. Adde quòd, essentia divina, ut species impressa, non est unibilis intellectui creato, nisi mediante lumine gloriae, quod est ultima dispositio ad illam unionem, ut ostendimus articulo sequenti.

§. II.

Solvantur objectiones.

Objicies primò contra primam conclusionem: Lumen gloriae ponitur à Theologis, ut confortet intellectum, & reddat illum potentem, & proportionatum ad videndum Deum: Sed ad hoc non potest deservire: Ergo illud ad visionem beatificam non est necessarium. Major constat, Minor probatur. Inter intellectum creatum, & essentiam divinam, est infinita distantia: Ergo non potest intellectus creatus fieri potens, & proportionatus ad videndum Deum, per lumen gloriae, quod est creatae & finitae virtutis, improporcionis enim, & distantiae infinitae, non potest tolli, aut vinci, per quamcunque virtutem creatam, & finitam.

E Confirmatur: Virtus perficiens & confortans potentiam vitalem, ad aliquem actum vitalem eliciendum, debet esse vitalis: Sed lumen gloriae, cum proveniat ab aliquo extrinseco, non est virtus vitalis: Ergo non potest perficere & confortare intellectum creatum, qui est potentia vitalis, ad eliciendam visionem beatam, quae etiam actio vitalis est.

Ut ad objectionem respondeo, quòd licet inter intellectum creatum, & Deum, infinito modo cognoscibilem, sive ut cognoscibilem adaequatè & comprehensivè, sit infinita distantia & improporcionis, quae per quodcumque lumen creatum & finitum vinci & tolli non potest, tamen ad Deum,

ut

ut finito modo visibilem, non est infinita distantia simpliciter, sed solum diversus ordo naturalis, & supernaturalis: unde hæc improprio vincitur per lumen aliquod creatum ordinis supernaturalis, quod sit participatio quædam divinæ intellectualitatis.

7. Ad confirmationem dicendum, quod licet lumen gloriæ non sit virtus vitalis ut quod, quasi habens in se vitam, bene tamen ut quo, quia est vis quædam ordinata ad elevandum intellectum ad altiorem vitam: ut videlicet anima quæ de se vivit vitâ intellectivâ, vivat vitâ æternâ & beatâ, ac participativè divinâ. Sicut licet semen non sit animatum, nec vivens ut quod, quia tamen est vis quædam instrumentaria, ordinata à natura ad generationem viventis, potest dici vivens ut quo.

Ad illud quod additur, nempe quod virtus illa est extranea, & proveniens ab aliquo principio extrinseco, dicendum est, quod licet illa non oriatur ab ipsa anima, quæ est principium radicale, & proprium vitæ, oritur tamen ab ipso primo vitæ auctore, scilicet Deo, dante vitam propriam homini, & illum elevante ad superiorem & divinam.

8. Objicies secundò cum Vazque contra secundam conclusionem: Lumen gloriæ requiritur ut determinet intellectum ad videndum Deum: Sed ad ejus visionem sufficienter determinatur, per essentiam divinam in ratione speciei intelligibilis ei unitam: Ergo posita hac unione, superfluit lumen gloriæ.

Respondeo distinguendo Majorem: Lumen gloriæ requiritur ut determinet, ex parte potentie, concedo: ex parte objecti, nego. Similiter distinguo Minorem: Intellectus per essentiam divinam ad visionem sufficienter determinatur, determinatione se tenente ex parte objecti, concedo: se tenente ex parte potentie, nego. Solutio patet ex supra dictis: Cùm enim iuxta commune Augustini proloquium, ex objecto & potentia pariatur notitia, ad cognitionem duplex requiritur determinatio, & virtus: una se tenens ex parte objecti, quod in illa generatione spiritali se habet ut mas, & alia ex parte potentie, quæ se habet ut femina: unde ad visionem beatificam, non satis est quod intellectus creatus objectivè determinetur ab essentia divina, per modum speciei intelligibilis ei unita; sed insuper requiritur, quod determinetur intrinsecè à lumine gloriæ, ex parte potentie se tenente, & illam confortante, elevante, ac disponente ad unionem essentia divinæ per modum speciei intelligibilis, ut magis constabit ex dicendis articulo sequenti.

ARTICVLVS II.

Quæ sint munera luminis gloriæ in intellectu creato?

9. Dico primò: Lumen gloriæ disponere intellectum creatum ad unionem essentia divinæ per modum speciei intelligibilis.

Est contra Vazquem loco supra citato cap. 3. est tamen D. Thomæ hic art. 5. ubi sic discurrit: *Omne quod elevatur ad aliquid quod excedit suam naturam, oportet quod disponatur aliqua dispositione que sit supra naturam ejus, sicut si aer debeat accipere formam ignis, oportet quod disponatur aliqua dispositione ad talem formam: cum au-*

Tom. I.

A rem aliquis intellectus videt Deum per suam essentiam, ipsa essentia Dei sit forma intelligibilis intellectus. Unde oportet quod aliqua dispositio supernaturalis ei superaddatur, ut elevetur in tantam sublimitatem.

Confirmatur ex eodem S. Doctore 3. contra Gent. cap. 54. Essentia divina quæ est actus purus, est propria & naturalis forma intellectus divini: Ergo impossibile est quod sit forma intelligibilis intellectus creati, nisi per hoc quod intellectus creatus fiat divini ordinis, per lumen gloriæ, quod est participatio quædam divinæ intellectualitatis. *Impossibile enim est* (inquit S. Doctor) *quod propria & connaturalis forma alicujus rei, sit forma alterius, nisi participet aliquam similitudinem illius cuius est propria forma: sicut lux non fit actus alicujus corporis, nisi tale corpus aliquid participet de diaphano.*

B Dices: Lumen gloriæ est aliqua forma supernaturalis, & tamen ad illud recipiendum nulla requiritur dispositio in subjecto, sed sufficit sola potentia obedientialis passiva. Item subsistentia Verbi, licet sit supernaturalis, immediatè tamen, & sine aliqua prævia dispositione, unitur humanitati: Ergo etsi divina essentia sit forma supernaturalis, poterit tamen sine prævia dispositione uniri intellectui beatorum in ratione speciei intelligibilis.

C Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam, & paritatem. Ratio disparitatis quantum ad primum est, quia licet aliquæ formæ supernaturales (illæ nimirum quæ non sunt ultimæ, sed viales, & ad alias ordinatæ) non petant dispositiones ejusdem ordinis, sed solam potentiam obedientialem passivam, & receptivam illarum: forma tamen quæ est ultima, & perfecta, ac principalis, necessariò aliquam dispositionem exigit in subjecto: unde cùm lumen gloriæ se habeat per modum formæ vialis, & ordinatæ ad aliam principalem, & perfectam; scilicet divinam essentiam, unitam intellectui in ratione formæ intelligibilis, nullam requirit in eo dispositionem, bene tamen essentia divina, ut

D habet rationem speciei impressæ, & formæ intelligibilis. Sicut in ordine gratiæ, auxilium sufficiens, quia est prima dispositio, & præparatio ordinis supernaturalis, nullam requirit dispositionem in anima, sed illam primò præparat, & disponit ad actus perfectiores; gratia tamen sanctificans, quia in ordine supernaturali est forma ultima, & perfecta, & ultimus spiritalis generationis terminus, exposcit aliquam dispositionem in subjecto in quo recipitur.

E Ad secundam instantiam, neganda est etiam paritas cum Caietano 3. parte quæst. 2. art. 10. Ratio discriminis est, quia unio hypostatica non fit per elevationem naturæ humanæ ad formam aut operationem, sed ad esse substantiale, ad quod nulla requiritur dispositio, cùm existentia substantialis sit primum in subjecto: visio verò beatifica fit per elevationem ad formam & operationem supernaturalem, & ideo ad eam necessaria est supernaturalis dispositio, ut magis constabit ex ratione sequenti.

F Probatur ergo secundò conclusio aliâ ratione fundamentali. Nulla species, sive sensibilis sive intelligibilis, in ratione speciei uniri potest, nisi potentia habenti sufficientem virtutem, ad utendum ipsâ ad eliciendam cognitionem. Licet enim species visibilis v. g. in ratione qualitatis aut accidentis, possit divinâ virtute poni in lapide, aut

10.

11.

12.